

Kvalitetsprogram för Wättingestråket

– del av Wättingeområdet

December 2016

tyresö kommun

Projektorganisation

Styrgrupp

Sara Kopparberg	<i>förvaltningschef</i>
Jenny Linné	<i>mark, exploatering och projektering</i>
Heléne Hjerdin	<i>plan</i>
Göran Norlin	<i>trafik/gator och natur/miljö/park</i>
Bertil Eriksson	<i>VA, dagvatten och renhållning</i>
Martin Fahlman	<i>bygglov</i>

Projektgrupp

Annie Söder	<i>projektledare Wättingestråket</i>	<i>Tyresö kommun</i>
Johanna Ronnheden	<i>landskapsarkitekt Wättingestråket</i>	<i>Tyresö kommun</i>
Britta Holmblad	<i>projektledare Wättingebacken</i>	<i>konsult, White</i>
Anna Bäcklund	<i>exploateringsingenjör</i>	<i>konsult, SWECO</i>
Maya Mårtensson	<i>arkitekt</i>	<i>konsult, Alma</i>

Kvalitetsprogram för Wättingestråket

-Ett hållbart, mänskligt, grönt och aktivt stråk

Wättingestråket

Stråkets längd: ca 3,5 km

Storlek: ca 35 ha

Förslag till innehåll: *Generell upprustning, nya och förbättrade mötesplatser, fickpark och planteringar, parkourpark och OCR-bana, odlingsmöjligheter, konstgräsplan, volleybollplan, hundrastplats och vattenkontakt.*

Tyresö växer! Flera stora utvecklingsprojekt är på gång – arbetet kring Norra Tyresö Centrum pågår och Wättingeområdet står på tur. I samband med att vi blir fler som väljer att leva i Tyresö är vi fler som ska vistas och röra sig i våra offentliga miljöer. Detta ställer högre krav på att allas vår gemensamma miljö planeras, omhändertas och gestaltas på ett bra sätt. Att utveckla Wättingestråket till ett aktivt grönt stråk med höga kvaliteter och inkluderande miljöer är ett viktigt steg i utvecklingen av vår kommun.

Naturen – det gröna – är en betydelsefull del av Tyresös identitet och kommunens främsta kapital. För att den ska kunna fortsätta att vara det måste vi värna de viktiga ekologiska värdena och sambanden. Omhändertagna och utvecklade grönområden i samexistens med väl avvägda och levande stadsdelar ger dessutom Tyresö förutsättningar att nå målet att bli den mest attraktiva boendekommunen i regionen 2030.

En annan fundamental komponent för att bli en attraktivare kommun och växa till 60 000 invånare, är att vi når social hållbarhet i nya och förtätade bostadområden. Vi måste ge särskilt fokus till det mänskliga perspektivet för att bryta ner de barriärer som finns idag. Detta gäller även arbetet som rör utvecklingen Wättingestråket. Sammantaget ger det oss goda grunder att svara mot förväntningar i FN:s nya hållbarhetsmål, Global goals.

Detta kvalitetsprogram anger önskvärda kvaliteter samt utvecklingsdirektiv för Wättingestråket – en grön och aktiv del av Tyresö. Bakgrunden är planprogrammet för Wättingeområdet, där den samlade utvecklingen för Wättingestråket och Wättingebacken – en levande stadsdel med ett mänskligt perspektiv – beskrivs. Kvalitetsprogrammet är tänkt att fungera vägledande för den fortsatta processen, från planering till förverkligande. I takt med att vi arbetar med medborgardialog och lär oss ännu mer om målgruppernas behov, kan kvalitetsprogrammet utvecklas i syfte att ytterligare stärka det gröna och mänskliga perspektivet.

Tillsammans lägger vi nu grunden för lång tid framöver.

Välkommen med dina synpunkter på framtidens Tyresö!

Tyresö den

.....
Fredrik Saveståhl
kommunstyrelsens ordförande

Innehållsförteckning

För en ökad läsförståelse ges här en kort beskrivning av de olika kapitlens innehåll:

KVALITETSPROGRAM FÖR WÄTTINGESTRÅKET Förslaget i korthet Kvalitetsprogram för Wättingestråket	5	<i>I kapitlet beskrivs förslaget i korthet</i>
1 • BAKGRUND Stråkets historia Befintlig situation Planeringsunderlag Riktlinjer stråkets bredd och kontinuitet	8	<i>I kapitlet beskrivs hur området ser ut idag samt vilka förutsättningar som ligger till grund för vidare ställningstaganden i stråkets utveckling</i>
2 • FRAMTIDSBILD FÖR WÄTTINGESTRÅKET Målbild Strategier	17	<i>I kapitlet beskrivs övergripande mål från planprogrammet samt vägledning för kommande utveckling</i>
3 • ÖVERGRIPANDE KVALITETER I WÄTTINGE Utvecklingsförslag Övergripande åtgärder Skötselplan Gestaltande och konstnärliga inslag Platsspecifika åtgärder 1. Gång- och cykeltunnel under Tyresövägen 2. Bollmora allé 3. Dalgränd och centrumnära områden 4. Gång- och cykeltunnel under Bollmoravägen 5. Samling av parker 6. Området vid Fårdala 7. Aktivitetsområde vid Tyresö gymnasium 8. Området kring Dalhallen 9. Krusbodatorpet 10. Gamla tippen 11. Mötet med Tyresö Flaten	20	<i>I kapitlet beskrivs de principer och åtgärder som ska gälla för utvecklingen av Wättingestråket</i>
4 • GENOMFÖRANDE Genomförande Kommunikation kring Wättingestråket	63	<i>Detta kapitel innehåller en beskrivning av hur stråket ska utvecklas och vilka förutsättningar som styr utvecklingen</i>

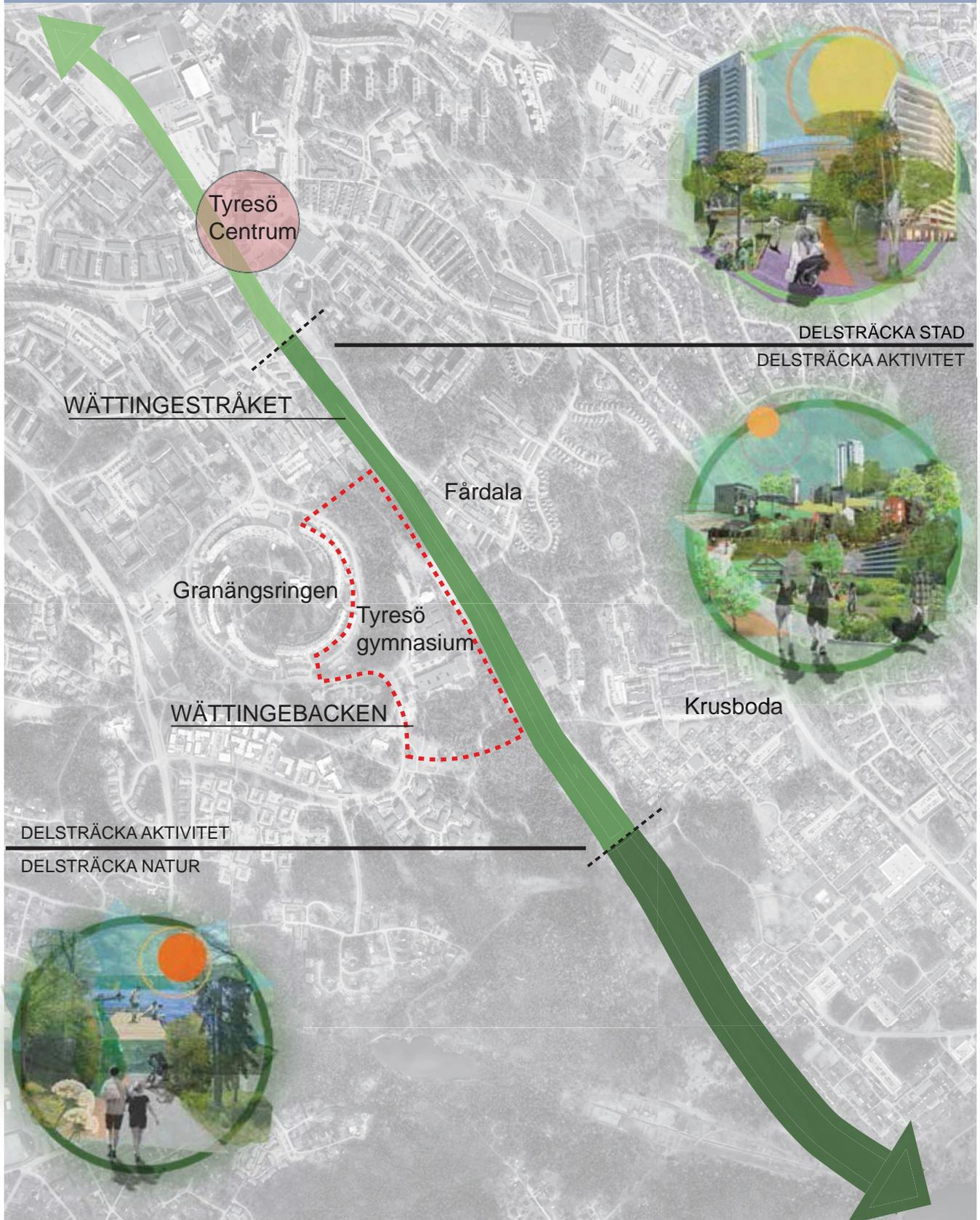
Illustrationer

Illustration på framsida framtagen av Alma arkitekter.

Där inget annat anges är illustrationer framtagna av Tyresö kommun

Kvalitetsprogram för Wättingestråket

I följande kapitel beskrivs förslaget i korthet

Förslaget i korthet

Wättingestråket

Ett hållbart, mänskligt, grönt och aktivt stråk

Wättingestråket utvecklas med olika funktioner som dels syftar till att binda samman områden genom förbättrade kopplingar, dels till att omhänderta, förvalta och förtydliga stråkets historia, identitet, ekologiska värden och rekreativa miljöer.

Nya platser utformas omsorgsfullt med god gestaltning och med tillgänglighet och trygghet i fokus. Genom att skapa miljöer som är tillgängliga, välkomnande och multifunktionella skapas goda förutsättningar för en ökad aktivitet i stråket.

För att nå målbilden för området redogör programmet för ett antal övergripande samt platsspecifika åtgärder

Wättingestråket

Stråkets längd: ca 3,5 km

Storlek: ca 35 ha

Innehåll: *Generell upprustning, nya och förbättrade mötesplatser, fickpark och planteringar, parkourpark och OCR-bana, odlingsmöjligheter, konstgräsplan, volleybollplan, hundrastplats och vattenkontakt.*

För att rätt åtgärd ska hamna på rätt plats i stråket har stråket indelats i tre delsträckor med olika fokus, utifrån befintlig karaktär och behov. *Stad, aktivitet och natur* sett från norr till söder.

Wättingestråket indelat i delsträckor efter karaktär

Illustration- White arkitekter

Illustration - Alma arkitekter

Kvalitetsprogram för Wättingestråket

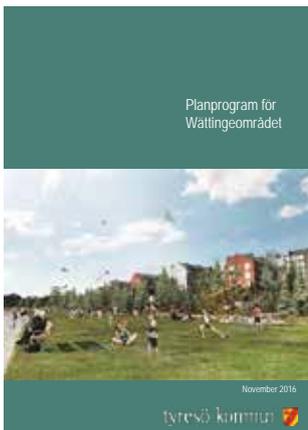
2015 gav miljö- och samhällsbyggnadsutskottet uppdrag att arbeta fram ett planprogram för Wättingeområdet som omfattar både området kring det befintliga gymnasiet, i detta program kallat Wättingebacken, samt hela Wättingestråket.

Ett planprogram har tagits fram som redovisar ambitionen med utvecklingen av hela Wättingeområdet. Planprogrammet anger riktlinjer, visar på principer för utformning och lägger en ram för områdets struktur. Detta kvalitetsprogram, tillsammans med ett kvalitetsprogram för Wättingebacken, är en fördjupning av detta arbete.

Kvalitetsprogrammet ska på en mer detaljerad nivå än i planprogrammet beskriva vilka åtgärder och kvalitéer som föreslås för stråket i sin helhet såväl som för utvalda områden. Kvalitetsprogrammet ska ge en realistisk bild över vilka delar som direkt kan genomföras och en mer generell bild över hur området kan utvecklas på längre sikt.

Planarbetet genomsyras av tre ledord; En inkluderande miljö; Delaktighet och Jämställdhetsperspektiv, för att säkerställa ett mänskligt perspektiv på planeringen för Wättingeområdet.

Kvalitetsprogrammet är ett levande dokument som uppdateras allteftersom att området utvecklas.

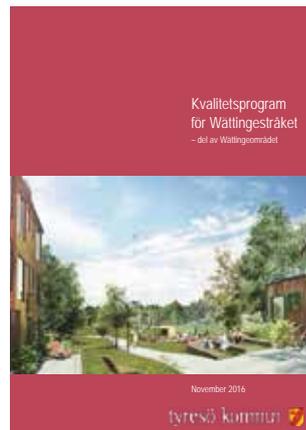

← Planprogram syftar till att:

- Visa på vision och mål för området
- Redogöra för utgångspunkter för detalplaner
- Visa på markanvändning

Kvalitetsprogram syftar till att: →

- Underlätta arbetet med framtida utveckling-
- Lyfta önskvärda kvaliteter -
- Redovisa hur genomförandet ska gå till -

- Citat från Ekologigruppen vilka har arbetat med gröna strategier för Wättingestråket och Wättingebacken samt utrett vikten av stråkets bredd och dess funktion som grönt rekreatins och ekologiskt spridningsstråk.

- Citat från den tidiga medborgardialogen

- Förklaringar och förtydliganden kring begrepp och kvalitetsprogrammets funktion

I kvalitetsprogrammet hittar du korta informationsrutor. Dessa är färgkodade med en bakgrundsfärg enl exempel till höger.

Bakgrund

Detta kapitel beskriver hur området ser ut idag samt redogör för de förutsättningar som ligger till grund för vidare ställningstaganden i stråkets utveckling

Stråkets historia

Stråket följer till stor del en vägsträckning med anor från 1400-talet, då det utgjorde en av Tyresös huvudvägar. Vägen ledde då ner till Wättinge som var det dåvarande namnet på Nyfors. Än idag bär delar av stråket namnet Wättinge gårdsväg som härleder tillbaka till tiden då stråket var en av Tyresös huvudleder. Den gamla sträckningen vek av upp mot Nyboda skola och vidare mot Tyresövägen.

I höjd med Barnsjön på stråkets östra sida finns spår kvar efter Krusbodatorpet och det jordbruk som bedrevs på denna plats.

Krusboda torp som det såg ut 1971 då Peter Myhr tog bilden. Något av stamfastighet trots allt. I bakgrunden ser man betongväggarna resta.

Krusbodatorpet fotograferat från sydväst. Bild från 1971, Tyresö Hembygdsförening.

Befintlig situation

Wättingestråket består av en sammanhängande rörelse- och rekreativstråk som sträcker sig från Erstavik i norr under Tyresövägen, via Tyresö centrum och vidare söderut till sjön Tyresö Flaten där stråket möter Tyresta-reservatet. Från Tyresö centrum till Tyresö Flaten är gång- och cykelvägen helt fri från biltrafik. Stråket ansluter till både naturområden och bostadsområden av olika typer, samt skolor, förskolor och aktivitetsytor.

Wättingestråket är ett stråk med stora kvaliteter och potential att vidareutveckla. Här finns befintlig vegetation, både i form av centrumnära parkrum och orörd natur längs stråkets södra delar. Stråket fungerar som transportväg för gång- och cykel och har en sammanlänkande funktion då många bostads- och naturområden ansluter till det. Samtidigt finns idag stora brister i både funktion och utformning och stråket lever inte upp till sin fulla potential. Befintliga brister gäller såväl ekologiska som sociala aspekter som skulle kunna utvecklas och bli både tydligare och starkare.

Tre delsträckor

Wättingestråket har, med grund i Ekologigruppens utredningar, delats in i tre delsträckor – STAD, AKTIVITET och NATUR. Dessa indelningar grundar sig i Wättingestråkets varierande och vitt skilda karaktär från de norra, mer urbana delarna, till de södra delarna med till stora delar orörd natur. Då sträckorna skiljer sig åt väsentligt krävs och eftersträvas olika insatser och åtgärder för de olika delsträckorna, både ur ett mänskligt och ett ekologiskt perspektiv.

Delsträcka STAD:

I norra delen löper stråket från gång- och cykeltunneln under Tyresövägen från Erstavik, längs Bollmora allé, under Bollmoravägen och fram till stadsparkens slut. Den norra delsträckan har stadsmässig karaktär och en bredd som varierar mellan 30 – 80 meter. Denna karaktär kommer att förstärkas ytterligare och utvecklas i takt med att många kommande utbyggnader och projekt är koncentrerade hit. Med stadsmässig karaktär menas i detta fall främst att sträckan till stor del består av hårdgjorda ytor, dess närhet till högre bebyggelse på båda sidor om stråket och att de gröna inslagen till stor del är anlagda. Bristen på utrymme och kopplingar för genomgående grönska och spridnings samband gör sträckan till ett känsligt parti, framförallt ur ett ekologiskt perspektiv.

Stad: Bebyggelsen befinner sig nära stråket

Stad: Den sparsamma grönskan utgörs främst av anlagda gräsmattor och trädtrader

Delsträcka AKTIVITET:

I den mittersta delsträckan är stråkets bredd idag upp till runt 200 meter. I norra delen av sträckan är stråket något smalare och bredden uppgår till runt 100 meter. Denna del av stråket löper från stadsparkens södra ände ner till den plats där grunden efter gamla Krusbodatorpet finns kvar och Banstigen ansluter till stråket. En stor del av sträckan utgörs idag främst av öppna gräsytor där vissa platser är anlagda eller programmerade för specifika aktiviteter så som lekpark, skate, fotboll, rugby och utomhusgym. Utöver aktivitetstytorna utgörs stråket bitvis av ett varierande naturlandskap och genom mittersta delen av sträckan löper ett ekologiskt spridningssamband i öst-västlig riktning mellan Stockholm-Tyresö-Nacka som har betydelse på en mellankommunal och kommunal skala. Det skogsområde som är beläget söder om befintliga gymnasiet är klassat som ett område med påtagligt naturvärde med kommunalt intresse med sin barrblandskog med inslag av grova tallar och äldre ekar. Delsträckan aktivitet är viktig i sin sammanlänkande funktion mellan angränsande bostadsområden, skolor och centrum.

Delsträcka NATUR:

Grönstrukturen i den södra delen av stråket har en bredd på upp till 500 meter och ingår i ett kommunalt och mellankommunalt spridningssamband för arter knutna till barrskog. Delsträckan har sin nordliga ände vid korsningen där Wättingestråket möter den gång- och cykelvägen som går upp till Krusboda och Barnsjöstigen. Delsträckan fortsätter hela vägen ner till Tyresö - Flaten där stråket möter vattnet och övergår i Tyresta naturreservat. Längs sträckan passeras relativt tät skog och öppna marker med åkerholmar som vittnar om tidigare jordbruk. Även den gamla soptippen är belägen på västra sidan om stråket. Stråket möter i den södra delen Prästängen där uppförandet av en öppen dagvattenanläggning pågår. I de sydligaste delarna är naturmiljön relativt orörd bestående av ett brett område av både barr- och lövskog.

Aktivitet: Grönskan utgörs främst av klippta gräsmattor med en brynzon av blandskog, bebyggelsen ligger nära och utgör entréer till stråket

Aktivitet: Stråket breder ut sig och gör plats för olika typer av aktivitetsplatser

Natur: Naturen möter gång- och cykelbanan, skog varvas med ängsmarker och åkerholmar

Planeringsunderlag

Utredningar, medborgardialog samt insamlande av information från kommunens olika förvaltningar och kontor ligger till grund för de mål, strategier och förslag till utveckling och bevarande av Wättingeområdet som tagits fram inom arbetet med planprogram och kvalitetsprogram.

Grönområden för hälsa och identitet

I grönplanen som är ett underlag till den nya översiktsplanen presenteras mål och strategier som visar hur Tyresö kan utveckla de gröna miljöerna till en integrerad del av staden som skapar hållbarhet, attraktivitet och livskvalité. Det ger stöd till prioriteringar gällande var staden ska byggas och vilka kvalitéer som ska utvecklas i park- och naturmark.

Vi behöver gröna miljöer av hög kvalitet för att må bra. Forskning visar att personer som bor nära grönområden har lägre stressnivåer än personer som bor i områden som saknar grönområden. Barn som vistas mycket i naturen är ofta friskare, mindre stressade, har bättre motorik, högre koncentrationsförmåga och bättre minne än andra barn.

Parker och naturområden är många gånger en viktig del av en plats identitet. Platser som skapar en positiv identitet är viktiga för upplevelsen av hemkänsla och stolthet. Parkmiljöer med hög kvalitet leder ofta till ökat engagemang och omsorg av det vardagslandskap man vistas i. Utemiljöer som lockar till utevistelser och möten ökar också upplevelsen av trygghet i boendemiljön.

Ur "Ekologigruppen rapport Wättingestråket - Strategier för att utveckla ekologiska och sociala värden"

Utdrag ur grönplanen

Mål 1: Tyresö är ett starkt samband i Tyrestakilen Nybyggnation, uppgrustningar och skötsel av parkmark, naturmark och bebyggelse bidrar till att bevara och stärka de regionala och kommunala sambanden för rekreation och biologisk mångfald som sträcker sig genom Tyresö.

Delmål: Ett sammanhängande nät av gröna promenad- och cykelstråk, Tyresös värdefulla barrskogsmiljöer bevaras och utvecklas, Tyresös värdefulla ekmiljöer och andra ädellövsområden bevaras och utvecklas, Kunskapen om Tyresös roll i Tyrestakilen är god

Mål 2: Tyresö är storslaget, varierat och småskaligt Tyresö innehåller en variation av natur-, kultur och rekreativmiljöer; från de stora skogarna och öppna kulturmarkerna till ett rikt utbud av varierade lokala parker och närnatur. Tyresös natur och grönska är en viktig del av kommunens varumärke.

Delmål: Tyresös regionalt och nationellt attraktiva områden är väl kända, boendes tillgång till park- och naturområden med hög kvalitet är god, tillgängligheten till och i park-, strand-, och naturområden är god, Tyresös historiskt viktiga gröna karaktärer bevaras och utvecklas, Tyresö har en variation av naturtyper för biologisk mångfald, upplevelser och naturpedagogik.

Mål 3: Tyresö är hållbart Nybyggnation, uppgrustningar och skötsel av parkmark, naturmark och bebyggelse görs på ett ekologiskt, socialt och ekonomiskt hållbart sätt. Natur- och parkmarks möjligheter att bidra till detta genom ekosystemtjänster tas tillvara. Kapaciteten hos tjänsterna beaktas vid ny bebyggelse.

Delmål: Tyresö tar väl tillvara kommunens förutsättningar för ekosystemtjänster, Tyresös gröna miljöer bidrar till ett hälsosamt och aktivt liv, park- och naturmiljöer uppmuntrar till möten, Tyresös park- och naturområden sköts så att deras värde och funktioner bibehålls.

Resultat från tidig medborgardialog för Wättingestråket

Utifrån den tidiga medborgardialogen som genomfördes i november 2015 fick stadsbyggnadsförvaltningen in information från medborgarna gällande nyttjande och önskemål om hur stråket ska fungera och innehålla för funktioner i framtiden.

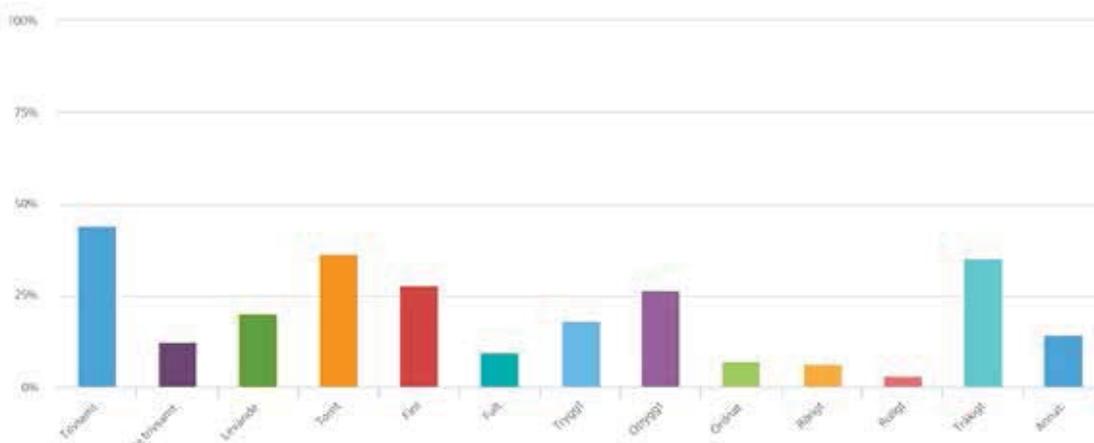
Wättingestråket används flitigt av många oavsett årstid och många beskriver det som trivsamt. Dock visar webbenkäten på att en stor del av Tyresöborna upplever stråket som tomt och tråkigt. Enkätundersökningen visade att naturen är det som främst uppskattas och också anledningen till att de flesta utnyttjar eller vistas i stråket. Att många färdas längs stråket är tydligt då den främsta användningen som angavs var just promenader och väldigt få angav att de vistas eller uppehåller sig särskilt mycket i stråket. Vanliga svar kring de positiva aspekterna med stråket rörde sig om naturen, lugnet och stråkets storlek, att där finns bra möjligheter för att promenera samt att stråket till stor del är bilfritt. När det istället gällde negativa aspekter med stråket förekom varierande svar. De var nästan uteslutande kopplade till utformning och skötsel av stråket och berörde exempelvis brist på belysning, sittplatser och papperskorgar. Den bristande skötseln och belysningen uppgavs även återkommande skapa en känsla av ödslighet och otrygghet.

Tanken är också att Wättingestråket ska samla och koppla samman omgivande områden snarare än att separera dem. Med rätt utformning kan Wättingestråket bli ett tryggt och attraktivt stråke som lockar människor att röra sig här och samtidigt fungerar som en referens för att hitta runt i Tyresö. På så vis får Tyresöborna fler platser att mötas på.

Ur "Wättingestråket, strategier för att utveckla ekologiska och sociala värden", Ekologigruppen november 2015"

För mig är Wättingestråket mest...

Du kan välja flera alternativ.

Utdrag ur sammanställningen av medborgardialogen.

Slutsatser från Ekologigruppens analys och SWOT

Utifrån de inventeringar som Ekologigruppen gjort av ekologiska, rekreativa och sociala värden samt ekosystemtjänster har en SWOT-analys genomförts för att identifiera Wättingeområdets styrkor och svagheter, möjligheter och hot. Rapporten finns tillgänglig att läsa i sin helhet på Tyresö kommuns hemsida.

Styrkor

Slutsatser som kan dras från analysen är att Wättingestråkets styrkor är få till antalet men otroligt viktiga och att de ligger till grund för många möjligheter som i dagsläget är outnyttjade. Stråkets främsta styrka är dess omfattning och kontinuitet, att det sträcker sig så långt och har en bredd som skapar goda förutsättningar för både ekologiska, rekreativa och sociala värden. Ytterligare en styrka är att stråket erbjuder varierande naturupplevelser och är del i en större regional grönkil i nord-sydlig riktning.

Svagheter

Wättingestråkets främsta svagheter är att det trots sin strategiska sträckning där det ansluter till många olika bebyggelseområden, ändå har bristande och otydliga kopplingar. Stråket upplevs fragmenterat. Platsbildningar och målpunkter är otydliga och en röd tråd saknas för stråket i sin helhet. Underhåll och skötsel är eftersatt både gällande underlag, platser och utrustning. Ytterligare en svaghet är att gång- och cykelstråket är för smalt vilket ger upphov till konfliktsituationer mellan gående och cyklister.

Möjligheter

Att stråket är av den omfattning som det är skapar utvecklingspotential. Många funktioner och användningar kan inrymmas i stråket utan att det för den skull behöver försämrats ekologiskt. Utrymme finns att skapa fler aktivitetsytor, mötesplatser, välfungerande dagvattenlösningar och hållbara kretsloppssystem. Bredden skapar också förutsättningar att med enkla medel stärka ekologiska samband, inkorporera ekosystemtjänster och en större biologisk mångfald. Det finns möjlighet att förtydliga Wättingestråket som ett huvudstråk genom kommunen för fotgängare och cyklister genom att skapa bättre orienterbarhet, tillgänglighet och kopplingar till och från omgivande områden.

Hot

Det största och mest överhängande hotet mot Wättingestråket är att trycket på att exploatera och bebygga i anslutning till stråket kan medföra att stråkets bredd minskar och kvaliteter går förlorade. Byggs det bostäder i direkt anslutning till stråket finns även risk för annektering av offentlig mark eller att känslan av allmän tillgång minskar på grund av närliggande bebyggelse. Ytterligare ett hot som Ekologigruppen identifierat i sin analys av stråket rör sig om att angränsande och korsande biltrafik kan orsaka osäkra miljöer och barriärer. Även stråkets utformning och bristande kopplingar kan vara barriärskapande och göra att det upplevs mer som en barriär i sig än som ett sammanlänkande stråk. Den bristande skötseln och underhållet kan bidra till att stråket upplevs som eftersatt och otryggt. Även belysning är en aspekt som kan förvärra denna känsla om den inte förbättras.

Wättingestråket ska upplevas som ett sammanhållet rörelsestråk och ett självklart alternativ för att ta sig fram till fots eller cykel. Genom att utforma stråket med en stark identitet kan det fungera som en referens för orientering i ett annars relativt differentierat område. Genom att överbygga befintliga barriärer och i framtiden undvika nya kan stråkets tillgänglighet stärkas, framförallt för barn och unga.

För att stråket ska bli välbesökt och användas av invånarna är det viktigt att se till att det integreras väl med de omgivande områdena. Med tydliga och välkommande anslutningar kan människor dels lockas att ta sig till stråket och röra sig utmed detta, dels välkomnas att lära känna nya områden utmed stråket. På detta sätt förväntas Wättingestråket koppla samman intilliggande områden med varandra och skapa nya kontaktytor. En ökad genomströmning av människor längs med stråket innebär också att tryggheten längs med stråket kan öka.

Ur "Wättingestråket, strategier för att utveckla ekologiska och sociala värden", Ekologigruppen november 2015"

Riktlinjer stråkets bredd och kontinuitet

Enligt de naturvärdesutredningar som genomförts av Ekologigruppen finns idag inget ekologiskt spridningssamband i nord-sydlig riktning längs Wättingestråket. Dock anses stråket ha förutsättningar att på sikt kunna utvecklas till ett ekologiskt spridningssamband mellan Erstavik och Tyresta. Detta kan enbart möjliggöras genom att satsningar görs på att bevara, binda samman, diversifiera och utveckla grönområden och vegetation längs stråket som främjar de ekologiska värdena och spridningsmöjligheterna för växter och djur. I utredningar har den befintliga grönstrukturen på ett strategiskt vis studerats och slutsatser kring hur stråket bör hanteras gällande mått och innehåll har redovisats. Utifrån stråkets utmaningar, brister och möjligheter har riktlinjer för grönstrukturen tagits. Dessa riktlinjer bör tas stor hänsyn till vid potentiell framtida exploatering i anslutning till stråket för att inte försämra stråkets ekologiska värden och kopplingar och försumma stråkets möjligheter att bli ett ekologiskt spridningssamband genom kommunen. Vid exploatering samt annat utveckling av stråket ska hänsyn tas till dessa riktlinjer och åtgärder för att stärka stråkets ekologiska spridningssamband och naturvärden ska beaktas.

Delsträckan STAD:

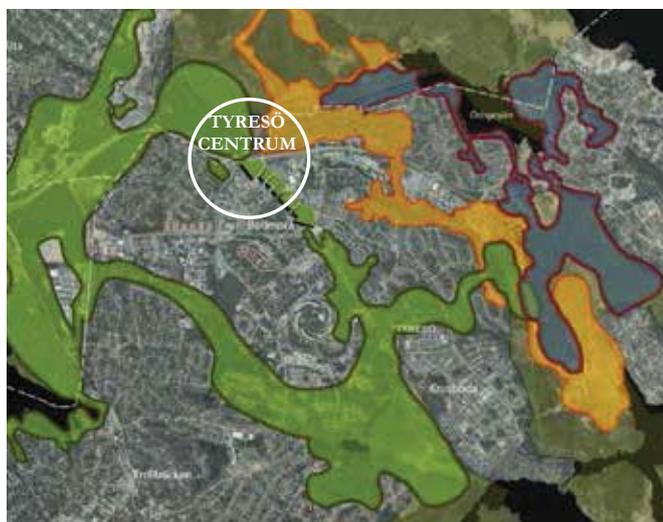
- Bibehåll delsträckans bredd i sin helhet och bredda om möjligt.
- Plantera fler och varierade träd.
- Bevara och utveckla kvaliteten på vegetationen på de ytor som finns tillgängliga.
- Planera för en faunaport eller ekodukt över Tyresövägen.
- Komplettera planteringar med barrskogarter samt arbeta med faunaportar vid Bollmoravägen.

Delsträckan AKTIVITET:

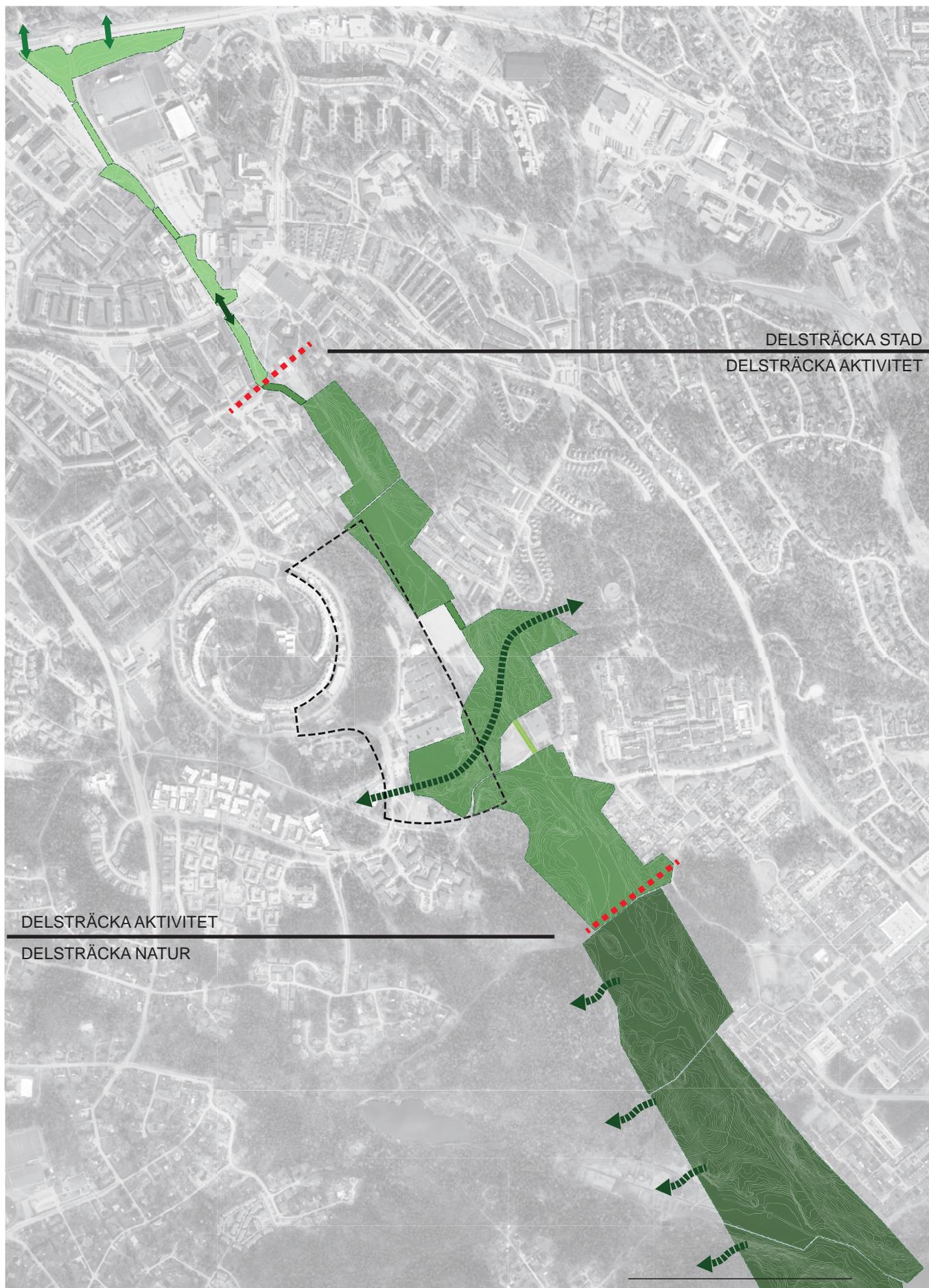
- Bibehåll stråkets befintliga bredd. Vid eventuell exploatering bör en bredd på minst 100 meter eftersträvas.
- Behåll en remsa om minst 20 meter av brynzonen mellan stråk och ny bebyggelse vid exploatering i Wättingebacken.
- Plantera ny vegetation kring grusplanen vid Tyresö gymnasium.
- Bibehåll det öst-västliga grönsläppet med dess funktion som ekologiskt spridningssamband söder om Tyresö gymnasium.
- 50 meter av skogsområdet i väster och 20 meter av skogsområdet i öster bevaras i höjd med Krusboda och ängarna norr om Banstigen.

Delsträckan NATUR:

- Bibehåll delsträckans bredd om cirka 500 meter.

Ekologiska spridningsvägar, Ekologigruppen 151116

Riktlinjer för stråkets utbredning, illustration baserad på Ekologigruppens utredning.

Framtidsbild för Wättingestråket

I detta kapitel beskrivs övergripande mål från planprogrammet samt vägledning för kommande utveckling.

Illustration - Alma arkitekter

Målbild

Med avstamp i Tyresös identitet - de värden och teman som i arbetet med översiktsplanen framkommit att Tyresöbor vill stärka - formas framtidsbilden för Wättingeområdet. Nedan redogörs för vad

Hållbart

Området ska utvecklas till en långsiktig stabil del av Tyresö – med social balans.

Utvecklingen av stråket ska värna om ekologiska, sociala och ekonomiska värden. Nya miljöer är omsorgsfullt utformade och estetiskt tilltalande- miljöer som håller i längden. Stärkt social hållbarhet samt ökad tillgänglighet och trygghet i området - långsiktig stabil där grundläggande mänskliga behov uppfylls. Nedan listas exempel på utveckling av stråket för att gynna dessa ändamål.

- Tydlig skyltning
- Bredare och separerad gång- och cykelbana
- Framtagandet av ett skötselprogram för främjandet av ekologiska värden och ekosystemtjänster
- Ny och förbättrad belysning
- Återskapande samt synliggörande av Krusbodatorpet, en plats med kulturhistoriskt värde

Grönt och blått

Området ska utvecklas till en multifunktionell och grön del av Tyresö – med fokus på ekosystemtjänster.

Stråket utvecklas och förvaltas genom åtgärder och skapandet av livsmiljöer som gynnar biologisk mångfald, ekosystemtjänster och sociala värden.

- Framtagandet av ett skötselprogram för främjandet av ekologiska värden och ekosystemtjänster
- Synliggörande samt lokal hantering av dagvatten
- Insatser som gynnar biologisk mångfald, ekosystemtjänster samt spridningssamband
- Plantering av ny vegetation

målen kan komma att innebära för detta område och genom vilka åtgärder som detta föreslås uppnås. Åtgärderna beskrivs mer ingående under kapitlet övergripande kvalitéer i Wättinge.

Aktivt

Området ska utvecklas till en del av Tyresö som präglas av aktivitet – där ett naturnära och hållbart vardagsliv står i centrum.

Genom ett stort utbud av aktiviteter och möjligheter till fritidsutövande och rekreation ska stråket locka ut fler människor i naturen. Här finns något för alla. Exempel på förslag för nya aktiviteter och åtgärder listas nedan.

- Nya och sammankopplade rekreationsspår och OCR-bana
- Parkourpark i höjd med skateparken
- Hundhinderbana och hundrastgård vid Dalhallen
- Konstgräsplan och volleybollplaner i höjd med gymnasieskolan
- Nya platser med möjlighet till lek

Mänskligt

Området ska utvecklas till en öppen och dynamisk del av Tyresö – med utgångspunkt i ett mänskligt perspektiv.

Fokus ligger på en utveckling av stråket för människor i olika livssituationer och i ögonhöjd - där alla får rum att växa. Exempel på åtgärder för detta är listade nedan.

- Parkmiljöer och platser med blommande växter
- Utökad och enhetlig möblering
- Konstinslag
- Synligt dagvatten och tillgängliga vattenrum
- Toalett i närheten till aktivitetsytor i centrumområdet
- Offentliga rum med omhändertagen gestaltning för möten
- Möjlighet till kaféverksamhet
- Odlingsplats i höjd med Fårdala

Strategier

I arbetet har ett antal övergripande strategier fungerat som ett stöd för att nå målbilden. Strategierna är förankrade i de ledord som präglar programarbetet och ligger till grund för de förverkliganden och

genomföranden som kvalitetsprogrammet redogör för. Strategierna är baserade bland annat på analyser utförda av Ekologigruppen, workshops, medborgardialog och SWOT-analyser.

Orienterbarhet och kopplingar (Hållbart)

Binda samman olika områden med varandra och med naturen genom förbättrade kopplingar och förtydligande av stråket.

Områden binds samman genom förbättrade kopplingar och ett förtydligande av stråket genom en generell upprustning och förhöjd standard längs stråket i sin helhet. Genom en tydligare struktur med sammanhängande rörelsestråk och samlade noder görs stråket mer orienterbart och skapar förutsättningar för fler att använda sig av stråket för såväl vistelse som för att röra sig (vilket leder till att stråket blir mer befolkat).

Identitet och natur (Grönt och blått)

Synliggör Tyresös historia och naturnära karaktär genom tillgängliggörande av olika typer av naturupplevelser och rekreativa naturaktiviteter

Stråkets historiska förankring och Tyresös naturnära prägel stärks för att förstärka stråkets identitet. Genom befintliga element och tillägg skapas förutsättningar för en enhetlighet längs stråket. Naturens roll i Tyresö förtydligas genom att möjliggöra olika sätt att vistas i naturen, såväl mer urbana som i den fria naturen. Genom att förbättra möjligheterna till naturupplevelser av olika slag kan naturlek, naturpedagogik, rekreation, lugn, spontanaktivitet, vardagsmotion och vilja till fysisk aktivitet främjas.

Mångfunktionellt (Aktivt)

Skapa ytor som är mångfunktionella ur ekologiskt och socialt perspektiv där samspel och utbyten främjas.

Mångfunktionella ytor skapas där flera funktioner kan samspela och samverka istället för att enbart optimera för en enskild användning. Detta är positivt både ur ett ekonomiskt, mänskligt och ett ekologiskt perspektiv. Samspel och utbyten främjas både för människor och för ekologiska funktioner och naturens välmående.

Inkluderande (Mänskligt)

Skapa miljöer som är tillgängliga och välkomnande för alla där människor kan mötas på lika villkor.

Stråket och de noder som utvecklas utformas med brukarna i fokus. Den offentliga miljön ska vara inkluderande, tillgänglig och välkomnande för alla. Miljöerna ska bidra till att människor möts på lika villkor. Olika grupper har olika behov och genom att satsa på insatser som riktas mot att stärka marginaliserade grupper stärks också en helhet och alla kan gynnas ur ett socialt perspektiv. Genom att ha med ett tänk kring genus, bakgrund, socioekonomi och livssituation synliggörs olika gruppers behov. I vidare utarbetande av åtgärder och utformning av platser finns då större möjligheter att tillgodose dessa varierande behov och skapa mer inkluderande miljöer.

Övergripande kvaliteter i Wättingestråket

I följande kapitel beskrivs de principer och åtgärder som ska gälla för utvecklingen av Wättingestråket.

Illustration - Ekologigruppen

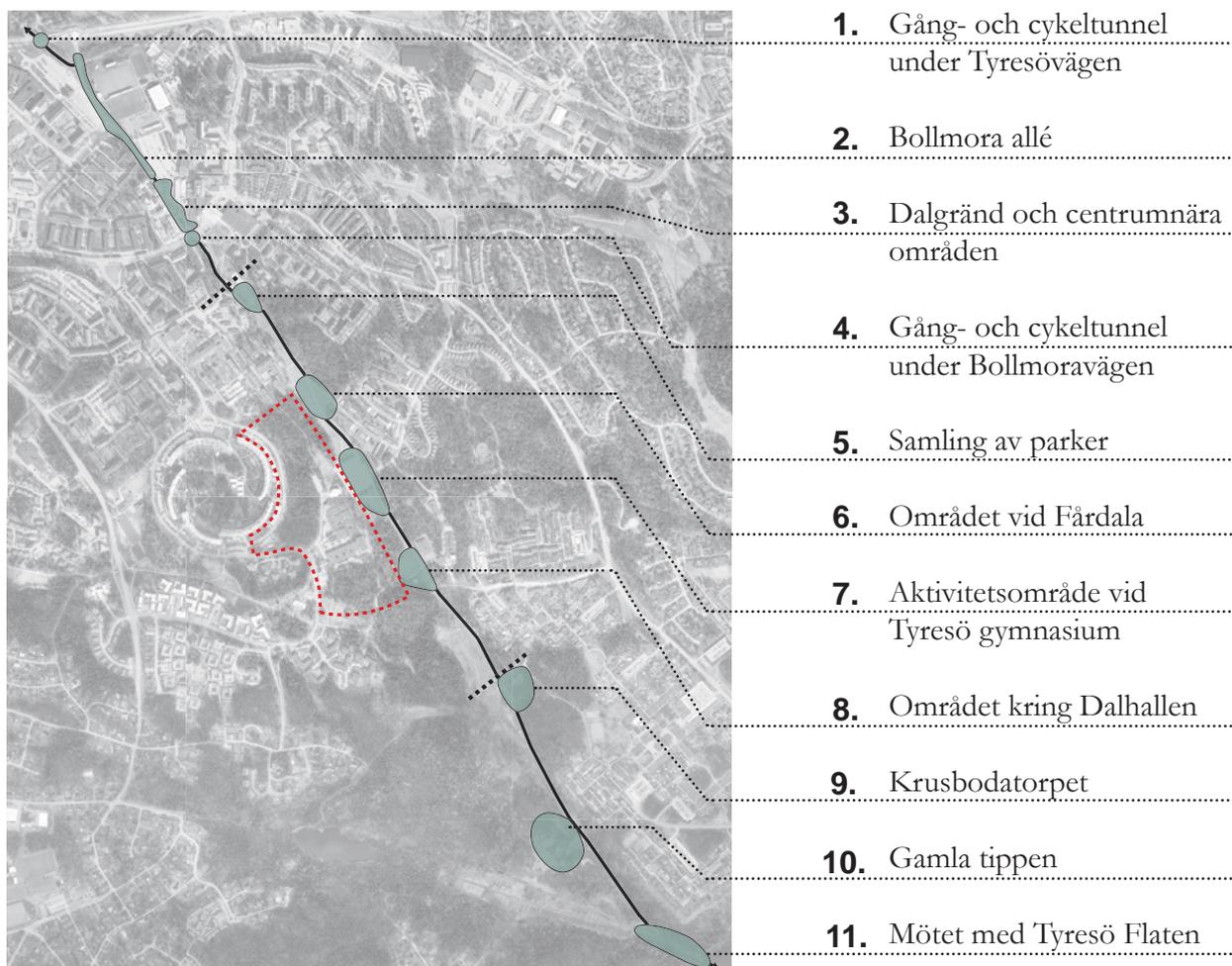
Utvecklingsförslag

Ett antal åtgärder, både övergripande längs hela Wättingestråket men även kopplade till specifika platser har tagits fram för att nå visionen. De åtgärder som föreslås tar avstamp i de strategier som tagits fram samt delsträckornas förutsättningar, värden och karaktär.

Utvecklingen av stråket syftar till att utveckla de ekologiska spridningssambanden genom att förvalta befintlig grönska och i kommande exploateringar arbeta för att främja ekologiska värden och gröna inslag i stadsstrukturen. Utvecklingen syftar även till att öka de rekreativa värdena längs stråket och berika det med aktiviteter. Förslagen är utformade så att

bebyggelse och natur kan samspela utan att ekologiska värden försvagas. Det är av högsta prioritet att naturmiljöerna inte riskerar att påverkas negativt. Förändringar och nya inslag måste därför göras varsamt och med respekt för den värdefulla miljön på platsen. All befintlig och ny vegetation skall hanteras på ett sådant sätt att inga otrygga platser bildas där människor kan gömma sig.

Många åtgärder syftar till att förbättra orienterbarheten och identiteten i stråket samtidigt som de ökar attraktiviteten genom tillskapandet av platser för aktivitet, vistelse och rekreation.

Plats-specifika åtgärder, översikt

De plats-specifika åtgärderna redovisas i detalj under kapitlet med samma namn. Diagrammet till vänster återkommer löpande för att markera vilken plats som åtgärdsförslagen anser, dess ordning/läge i förhållande till övriga platser och vilken delsträcka platsen ingår i.

Övergripande åtgärder

De övergripande åtgärderna är med undantag från byggandet av en ny parkourpark och hundrastgård, de högst prioriterade åtgärderna inom stråket. Dessa ses också som en förutsättning för de vidare satsningarna och specificerade åtgärder som föreslås. Många av de övergripande åtgärderna som föreslås är kopplade till sammanlänkande funktioner där naturvärden, ekologiska funktioner, det mänskliga perspektivet och inkluderande miljöer lyfts och främjas.

Gång- och cykelbanan breddas till 4,0 meter med separerad gång och cykeldel.

Separeringen mellan gång och cykel kan utföras på olika sätt, exempelvis med målade linjer, olika markbeläggning eller konstnärliga mönster på någon av delarna. Den dubbelriktade cykelbanan utförs med ett minimum av 2,5 meter med en gångbana om minst 1,5 meter. Där stråket på grund av landskapet är smalt, får bredden frångås för en smalare gång- och cykelbana för att inte göra för stora ingrepp i landskapet. Ingen sprängning får göras för att möjliggöra breddningen. Vintertid föreslås en del av gång- och cykelbanan hållas fri från snöröjning för att möjliggöra ett skidspår. Om sträckan mellan Tyresö centrum och Flaten utökas med en ny el-ljusslinga kan denna användas som skidspår vintertid istället för befintlig gång- och cykelbana

Gång- och cykelbana separerad med storgatstensfris - sundbyberg

Ekosystemtjänster

Ekosystemtjänster är alla de varor och tjänster som produceras av jordens ekosystem, både vilda och de mänskligt påverkade. Det är nödvändigt att ge plats för ekosystemtjänster såväl i staden som på andra platser.

ur "Wättingestråket, Strategier för att utveckla ekologiska och sociala värden, Ekologigruppen november 2015"

Att tänka på vid en breddning och separering.

- I passagen längs samlingen av parker söder om Tyresö centrum bör en separering av gång- och cykelbanan utredas närmare och eventuellt inte utföras med anledning av att höga hastigheter för cyklister ej ska uppmuntras. Dock är en breddning av gång och cykelbanan aktuell även här.

- En indelning av banan utförs allra helst med en skillnad i material eller mönster. En målad gräns upplevs ofta som mer otydlig och riskerar att olyckor sker. En fris av ett avvikande material mellan gång- och cykelbana kan vara ett alternativ.

- Inför en breddning av gång- och cykelbanan behöver en utredning och ett förslag för detta tas fram i samråd med från kommunen ansvarig landskapsarkitekt samt representanter från tekniska kontoret.

Exempel på mönstrad cykelbana i grafisk betong, Norra Djurgårdsstaden

Utökad och enhetlig möblering

Ny möblering tillförs stråket i form av sittmöbler längs med sträckan i strategiska lägen. Den nya möbleringen ska öka stråkets tillgänglighet genom att skapa platser för vistelse, betraktelse och vila. Även funktionell utrustning så som sopkärl längs med stråket och eventuella cykelparkeringar behöver tillföras. Allt möblemang ska ha ett gemensamt uttryck som kopplar an till övriga gestaltande element längs stråket men tillåts dock variera inom respektive delsträcka för att bättre anpassas till de olika miljöerna. Möblemangens placering får gärna variera så att stråket kan erbjuda både möjlighet till ensamhet, möten och gemenskap och passa såväl vuxna som barn.

Att tänka på vid val av placering av ny möblering

- Sittplatser får gärna placeras med vy ut över det karaktäristiska landskapet.
- Befintliga ekmiljöer kan integreras i sittytan.
- Platser med historia bör uppmärksammas med hjälp av sittplatser.
- I knutpunkter där många rörelser möts eller i anslutning till aktiviteter förses stråket med möblering.

Ny och förbättrad belysning

Befintlig belysning ersätts med nya stolpar och placeras på stråkets östra sida för att förbättra ljus-spridningen. Belysningen ska anpassas för att passa in i omgivningen, inte störa djur- och naturliv, skapa ökad känsla av trygghet och vara ett sammanbindande element längs hela stråket.

Exempel på konstnärlig belysning, Kristineberg

Ekologiska spridningssamband

Många arter har stora habitatkrav och behöver kunna sprida sig mellan olika livsmiljöer för att överleva. Där ett grönområde är för litet för att rymma en livskraftig population av en art kan fungerande spridningssamband till en annan population göra att arten ändå klarar sig inom det begränsade området. Eftersom så många växter är beroende av djur för att spridas, gynnar man ofta även växters spridning när man gynnar spridning för djur. Tydliga barriärer som förhindrar eller försvårar spridning är exempelvis vägar eller tät bebyggelsestruktur. Öppen mark, såsom jordbruksmark, kan även utgöra en barriär eftersom vissa artgrupper inte gärna rör sig över öppna marker där de är väl synliga för rovdjur.

ur "Wättingestråket, rekommendationer inför framtida exploatering, Ekologigruppen maj 2016"

Att tänka på vid val av armatur.

- Armaturer ska ha en LED-ljuskälla.
- Armaturer placeras på en höjd om 3,5 meter.
- Armaturer förses med närvarostyrning så att en sträcka om 60 meter kring den person som ger upphov till rörelsen alltid är belyst.
- Platser längs stråket får med fördel utföras med effektbelysning för att främja belysningen av omgivningen snarare än själva gång- och cykelbanan.
- Ett belysningsprogram tas fram.

Möjligheten för ekologisk spridning minskar där natur och växtlighet är begränsad. Illustration: Ekologigruppen

Nya och sammankopplade rekreationsspår och OCR-bana

Befintliga löpspår ses över och kompletteras med nya dragningar. En koppling från elljusspåret kring Barnsjön vidare upp mot Tyresö centrum föreslås med utgångspunkt i de sträckningar som redovisas i tidigare framtagen spårutredning. De nya spåren förläggs i terräng på befintliga stigar där detta är möjligt. Ett långsgående spår från Tyresö centrum och Tyresö Flaten föreslås. Spåret kompletteras med, för utövaren, valfria hinder för att kunna användas som en OCR-bana.

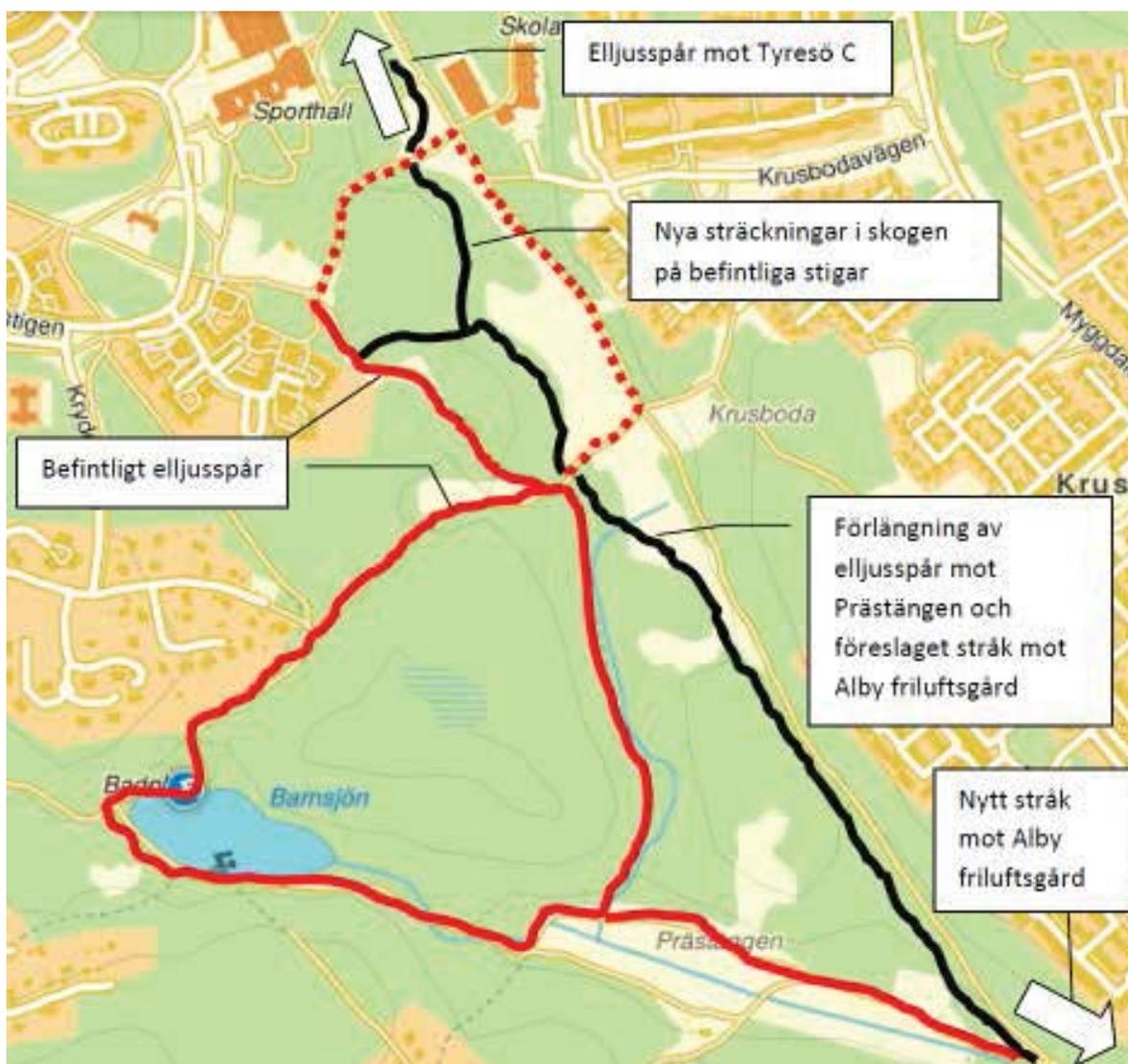
OCR-bana.

OCR är en förkortning av engelskans Obstacle Course Racing och brukar översättas till hinderbanelopp på svenska. OCR-banan föreslås starta i anslutning till den tänkta Parkourparken och löpa längs stråket Lämpliga platser för hinder, både synliga i

stråket och i brynzonerna, ses över för variation. Det skulle också vara möjligt att återanvända material som avverkas i Wättingebacken som byggmaterial för hindren.

Att tänka på vid anläggning av nya rekreationsspår.

- Möjligheten att nå naturen via rekreationsspår möjliggörs genom en förlängning av Barnsjö slingan mellan utomhusgymmet och Tyresö centrum.
- Nytt rekreationsspår bör läggas fritt från gång- och cykelbana med en beläggning av stenmjöl eller bark.
- Där spåret ej förläggs i anslutning till befintligt rörelsestråk behöver detta kompletteras med ny belysning.

Karta ur Spårutredning 150821

Röda leder = befintliga, svarta = föreslagna sträckningar

Lugnet vid eken

I den södra delsträckan finns stora sammanhängande naturområden med möjlighet till promenader i lugnare miljöer. Här saknas idag sittplatser utmed stråket vilket innebär att människor som har svårt att gå långa sträckor har en något begränsad tillgänglighet till detta område. Genom att utforma några sittplatser utmed stråket kan platser för vila skapas som också kan fungera som referenspunkter utmed stråket. För val av platser kan de karaktärsfulla ekarna utmed stråket användas som utgångspunkt.

ur "Wättingestråket, rekommendationer inför framtida exploatering, Ekologigruppen maj 2016"

Gestaltande och konstnärliga inslag längs stråket

I samband med breddning och generell upprustning av gång- och cykelbanan ska konstnärliga inslag, gärna med tydlig förankring till Tyresö och Wättingestråket, användas vid utformningen. Markläggning och skyltning på utvalda platser utformas i samstämmighet. Detta för att stärka stråket, dess identitet och orienterbarhet. Konstnärliga inslag får gärna koncentreras till platsbildningar och noder.

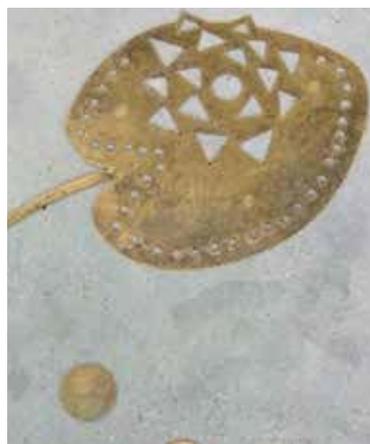
För att läsa mer om gestaltning och konstnärliga inslag se separat avsnitt.

Platsbildningar

I strategiska lägen skapas platser där de besökande kan stanna upp. Platserna ska ha individuella utformningar för att skapa en tydlig identitet och öka orienterbarheten i området. Platserna får gärna utföras med avvikande markmaterial och/eller inslag av konst. Detta kan ta sig form i skulpturer, skyltning eller andra innovativa lösningar som integreras i platsen. Platsbildningarna skapas till fördel ihop med de platser som pekas ut där specifika åtgärder föreslås.

Exempel på konstnärliga inslag i markmaterial

Exempel på platsbildningar, Norra Djurgårdsstaden

Synliggörande och hantering av dagvatten

Öppna dagvattenlösningar förespråkas i och längs stråket för omhändertagande av vatten från omkringliggande bostadsområden och hårdgjorda ytor. Förslagsvis utformas dessa synliga och varierande i form av infiltrations- och fördröjningsbäddar, diken, dammar eller magasin av olika slag. Diken planterade med våtmarksarter som tillåter en fluktuerande vattennivå bör prioriteras på grund av stor artrikedom.

Möjligheten att öppna upp befintliga dagvattenledningar eller magasin och omvandla dessa till öppna diken och dagvattenytor ses över. Öppna vattensystem gynnar både växt- och djurlivet och blir rekreativa mötesplatser även för människor.

Tillgång till toaletter

Där samlingar av aktiviteter och mötesplatser föreslås bör toalett anordnas. Detta är viktigt exempelvis vid den samling av olika parker som finns kring Bollmora kyrka och även vid den föreslagna aktivitetsnoden vid befintliga gymnasiet.

Raingardens

Begreppet raingarden innebär en anläggning där dagvatten från närområdet tas om hand i en mer eller mindre synlig lösning som främjar vegetationen. Inom anläggningen kan vatten med fördel bli stående en period och därmed jämna ut vattenflödet. I Sverige kan dessa anläggningar ibland kallas för fukträdgårdar vilket är precis som namnet anger en vegetationsbädd med växtlighet. Dessa anläggningar kan också vara mer av en grusbädd med ett komplement av en mer torktålig vegetation, där vattnet tillåts infiltrera. Raingardens har också ofta en renande effekt av det dagvatten som landar i dem.

Raingardens i gaturummet, Norra Djurgårdsstaden

Raingardens i gaturummet, Norra Djurgårdsstaden

Insatser som gynnar de ekologiska värdena

För att öka artdiversiteten i markskiktet föreslås att klippta gräsmattor, där så är lämpligt, omvandlas till artrik ängsmark. Dessa ängsmarker kan med fördel slås med häst och vagn. Grova träd sparas och friläggs till viss del för att skapa goda förutsättningar för boplatser för fåglar och insekter. Brynmiljöer utmed stråket stärks genom skötsel och inplantering av arter. Brynzonerna ska vara varierade och flerskiktade.

Att tänka på gällande stråkets ekologiska värden

De ekologiska aspekterna är viktiga att ta hänsyn till i utvecklingen av stråket. Då dessa oftast inte är kopplade till en specifik plats utan till mer generella åtgärder behöver dessa bearbetas vidare i ett för stråket specifikt framtagen skötselplan.

Övergripande skötselplan

En övergripande skötselplan för hela stråket tas fram för att säkerställa att stråkets behov av drift och skötsel planeras och ansvarsområden fördelas till ansvariga förvaltningar och eventuella föreningar eller organisationer. Här bör även förtydliganden ske kring årstidsbundna åtgärder samt eventuella särskilda behov för olika delsträckor och platser. Skötselinsatserna bör även riktas så att ekologiska värden och biologisk mångfald främjas, exempelvis genom röjning av sly, friställande av träd eller införande av bete.

Med anledning av att skötseln av stråket är så viktig för stråkets framtid som rekreativt stråk men kanske främst ur ekologiska synpunkt följer ett fördjupningsavsnitt om vad som bör ingå i det skötselprogram som skall tas fram och vilka delar av stråket som är extra viktiga att bevara och förvalta.

Att tänka på gällande skötselplanen

Framtagandet av en skötselplan är högt prioriterat inom stråkets fortsatta utveckling. Dock måste pengar avsättas för den faktiska skötseln som skötselplanen skall redogöra för. Skötselplanen behöver därmed innehålla en prioriteringslista, redogöra för vilka insatser som är mest aktuella samt vilka som bör löpa kontinuerligt. Läs mer under avsnitt om skötselplan.

Faunaportar

Inom miljömålen anges att djur ska ha möjligheten att sprida sig fritt inom sina naturliga utbredningsområden. Viltanpassning i form av faunaportar är ett effektivt sätt att minska barriäreffekterna av infrastruktur, då vägar utgör barriärer för många djurarter. I områden med redan hög exploateringsgrad blir viltanpassning för större djur ej lika aktuellt då dessa djur redan lärt sig att ta andra vägar. Dock finns åtgärder som underlättar främst för mindre djur som harar, igelkottar, mindre rovdjur och smådäggdjur. Åtgärder som bör övervägas är skyddande vegetation i nära anslutning till passagens öppningar. Även inuti tunneln kan en remsa anläggas med ett jordlager för etablering av en naturlig fauna. Alternativt kan en beläggning av stubbar och/ eller stenar anläggas i de fall tunneln är för mörk och torr för ett vegetationsskikt.

Källa faktablad "Natur, viltanpassning av befintliga broar" (2013) av Trafikverket

Exempel på hur faunaport kan se ut. Illustration: Trafikverket

Öppen betesmark med ängsvegetation

Skötselplan

Ekologiska aspekter att beakta vid uppförandet av skötselplanen

Stråket är i behov av upprustning samt riktad skötsel av många av de befintliga miljöerna. I de ekologiska utredningarna som gjorts för stråket redogörs för flertalet skötselinsatser som bör beaktas i stråket vilka främjar de ekologiska värdena avseende biologisk mångfald, ekosystemtjänster och spridningssamband.

För att säkerställa att stråkets kvalitéer bevaras och utvecklas på ett hållbart sätt behöver en skötselplan för stråket tas fram. Skötselplanen ska redogöra för skötseln av de befintliga miljöerna samt succesivt kompletteras med nya platser och funktioner som stråket berikas med. Skötselplanen ska redogöra för vilka insatser som krävs, var, samt hur ofta. I samband med sammanställande av skötselplanen skall även en kostnad för föreslagna skötsel tas i beaktning där det tydligt framgår hur finansiering av föreslagna åtgärder finansieras.

Nedan redogörs för de specifika åtgärder som är högt prioriterade att komma igång med och som skall tas med i vidare arbete med skötselplanen.

Friställning av karaktärsfulla exemplar av grova träd genom röjning bland befintlig vegetation såsom gran och sly

Solbelysta träd, främst tall och ek, gynnar många rödlistade arter, inte minst insekter och lavar. Vid träddungarna i anslutning till Tyresövägen, bostadsområdet Björkbacken och Ekbacken bör gran och sly röjas bort, främst runt säl, tall och ek för att på så vis gynna den biologiska mångfalden. I den södra delen bör åkerholmar och bryn röjas till ett mer öppet ekländskap. Genom att spara grova träd och röja fram dessa skapas goda förutsättningar för boplatser för fåglar och insekter. Inom delsträcka aktivitet och natur finns en blandning av trivallövskog, granskog, tallskog och brynmiljöer med grova ekar som är värdefulla för fåglar. Insektslivet gynnas av brynzoner med både säl som ger föda tidigt på säsongen och grova träd för reproduktion. För att ytterligare gynna faunan kan nya boplatser för fåglar och insekter skapas genom att öka mängden död ved. Vid röjning

Biologisk mångfald

För att kunna fortsätta tillhandahålla ekosystemtjänster behövs en hög biologisk mångfald. Detta förutsätter att det finns välfungerande spridningssamband genom de svaga sambanden. En hög biologisk mångfald på artnivå innebär att det finns flera arter som kan utföra samma ekologiska processer, samt att dessa arter är olika känsliga för olika störningar.

ur "Wättingestråket, rekommendationer inför framtida exploatering, Ekologigruppen maj 2016"

av grövre träd bör stammarna läggas ut i naturmarken, så kallade faunadepåer. Färdiga holkar för både fåglar och insekter bör sättas upp längs stråket.

Skötsel och inplantering av arter i brynmiljöer

Brynen bör vara flerskiktade och mosaikartade och bestå av en variation av låga och höga buskar och träd. Genom att skapa en variation av solbelysta brynmiljöer och mer skuggiga platser finns potentialen att attrahera många insekter. Buskar som blommar på våren och ger bär på hösten är bra födosöksplatser och boplatser för insekter, humlor, bin, fjärilar, fåglar och fladdermöss. Säl, nyponros, rönn, hagtorn, slån och häggmispel är exempel på lämpliga arter. Blommande säl gynnar speciellt de tidigaste insekterna då inte många andra arter blommar. Områden som med fördel kan stärkas är brynzonerna längs med området kring gymnasiet och motionsängen vid Banstigen. Delar av grönstråket längs Tyresövägen riskerar att försvinna i samband med att den nya ishallen byggs. Det blir därför angeläget att kompensera för förlorad vegetation och stärka denna brynmiljö genom åtgärder ovan. I den södra delsträckan bör omväxlande friställda ekar och artrika brynmiljöer skapas i stråkets västra del.

Klippta gräsmattor omvandlas till artrik ängsmark där så är möjligt för att öka artdiversiteten i markskiktet

En omvandling av gräsytor till ängsmarker gynnar inte bara den biologiska mångfalden utan innebär ofta lägre driftskostnader. Inom delsträckan stad betraktas slätten mellan Tyresövallen och Bolmora allé som lämplig. Inom delsträcka aktivitet och natur bör alla större klippta gräsmattor omvärderas och eventuellt omvandlas till ängsmark.

Anläggning av våtmarker

Våtmarksarter är arter som klarar fluktuerande vattennivå och har en viss renande effekt. Exempel på bra arter är kabbeleka, iris, starr- och tågarter, äkta förgätmigej, kråklöver, skogssäv och fackelblomster. Dessa arter gynnar fåglar och insekter och ökar artrikedomen. Vid svackdiken längs den planterade björkallén längs Bollmora allé kan våtmarksarter planteras, som klarar fluktuerande vattennivå och ytterligare ökar artrikedomen. Vid den framtida dagvattendammen vid Prästängen bör våtmarksarter planteras. Även i anslutning till diket genom Prästängen kan fler våtmarksarter planteras på ett relativt stort område. Vid Krusbodatorpet ses möjligheten att åter öppna upp den gamla bäckfåran.

Skötselinsatser som främjar skidåkandet

Vintertid ska en del av gång- och cykelbanan hållas fri från snöröjning för att möjliggöra ett skidspår mellan Tyresö centrum till Tyresta. Om sträckan mellan Tyresö centrum och Flaten utökas med en ny elljusslinga kan denna istället användas som skidspår vintertid.

Exempel på våtmark med artrik flora

Vegetation som attraherar bin och andra insekter

Boplatser åt insekter och fåglar

Gestaltande och konstnärliga inslag

Den samtida konsten speglar och reflekterar över samhället. Konstens uppgift är bland annat att ställa frågor till betraktaren som leder till reaktioner, samtal och möten människor emellan. En konstnärlig gestaltning kan bidra till att definiera en plats, stärka dess identitet och orienterbarhet. Konst kan ge människan en förhöjd upplevelse av miljön.

Stråket ska i takt med förvaltandet av befintliga och utvecklingen av nya platser kompletteras med konstnärligt utformade detaljer för att ge stråket en stärkt identitet och öka orienterbarheten. Den konstnärliga utformningen kan ta olika form beroende av den plats som avses.

Konsten får gärna integreras i utformningen av nya platser i form av markmaterial och mönster, belysning och möblering eller dylikt. Men den kan även yttra sig mer traditionellt i form av konstinstallationer och konstverk.

Konsten kan bidra till att ytor upplevs hänga samman. I den norra delen av delsträckan aktivitet kan konsten yttra sig genom återkommande element exempelvis en specifik färg, möbel eller annan typ av utrustning.

Konsten kan även integreras med de lekytor som föreslås längs stråket. Konsten kan då utgöras av en skulptur som tillåter och uppmuntrar till fri lek. Det är då viktigt att beakta de säkerhetsregler som gäller vid lekplatser.

Konsten får gärna tas sig form av innovativ skyltning av nya platser längs stråket.

Vid arbetet med de gångtunnlar som passeras längs stråket får konsten gärna integreras i utformningen av dessa. Det kan vara i form av målningar på tunnelnarnas väggar, belysning eller dylikt.

Exempel på konst som tar sig uttryck i skyltning som ger identitet

Konst som tar sig uttryck som lekskulpturer

Konst och lek kan integreras

Platsspecifika åtgärder

Kommande avsnitt presenterar de förslag på åtgärder och den utveckling som föreslås för valda platser längs med Wättingestråket. Platserna redovisas från norr till söder, med start inom delsträckan stad, genom delsträckan aktivitet och sist i söder till delsträckan natur.

Delsträcka:
STAD

1. Gång- och cykeltunnel under Tyresövägen

Befintlig situation

Befintlig situation: Från norr är tunneln idag det första mötet med stråket och en port in till kommunen. Tunneln känns otrygg och sikten är dålig. Idag är tunneln mörk och ogästvänlig, natt som dag.

Skyltar i plåt i rondellen ovanför tunneln

Befintlig gång- och cykeltunnel

Förslag

Åtgärder som föreslås för befintlig gång- och cykeltunneln under Tyresövägen är kopplade till den övergripande upprustningen av stråket där belysning, beläggning och sammanlänkande gestaltning ingår. Utöver detta föreslås stråket, men även kommunen i sin helhet, få en tydlig entré med skyltning som välkomnar besökare som kommer från Erstavik i norr. Skyltning med vägvisning och information kan också vara lämplig att placera här i stråkets början. Tunnelns väggar och vingar kan utnyttjas för konstnärliga inslag.

”Utmed Wättingestråket finns två tunnlar för gång- och cykeltrafik. Dessa har idag ingen attraktiv utformning och kan upplevas som obehagliga och otrygga under dygnets mörka timmar. Genom att rusta upp dessa med exempelvis målning, bättre belysning och skyltning kan stråket få den dignitet och kontinuitet som det förtjänar.

Genom att rusta upp tunneln under Tyresövägen kan en entré skapas som välkomnar alla som kommer norrifrån och berättar om att hen kommer till Tyresö och till Wättingestråket.”

ur ”Wättingestråket, Strategier för att utveckla ekologiska och sociala värden, Ekologigruppen november 2015”

”Skönt att promenera där det är bilfritt och man kan lätt komma vidare till andra naturområden”

Citat från den tidiga medborgardialogen

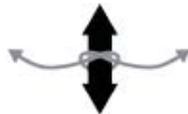
- Ny belysning i och kring tunneln
- Tunnelväggar och vingar förses med konst
- Välkomnande och informerande skyltning
- Röjning av sly vid tunnelns ingångar
- Tunneln utförs med en enhetlig och säker markbeläggning
- Faunaport för att förbättra spridningsmöjligheterna för djur och växter

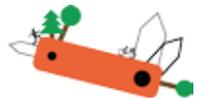
Exempel på skyltning vid gång- och cykeltunnel. Illustration: Ekologigruppen

Koppling till strategier

Åtgärderna syftar till att öka orienterbarheten genom annonsering och vägvisning av stråket. Genom välkomnande skyltning och konstnärliga inslag annonseras starten på stråket och en tydligare koppling från norr möjliggörs.

Genom skyltning och gestaltning kan platsen göras om från att bara vara en passage till att även bli en start- och informationspunkt för stråket.

Platsen är lämplig för information och bör utnyttjas till att skapa en nyfikenhet att röra sig vidare längs stråket och uppleva naturen. Genom konstnärliga inslag kan stråkets identitet stärkas.

Genom att arbeta med belysning och omhändertagande av tunneln kan känslan av trygghet stärkas.

STAD 2. Bollmora allé

Befintlig situation

Bollmora allé är idag sektionvis inramad med en trädallé, växtlighet samt öppna dagvattendiken. Gatan är och kommer i framtiden, i takt med att Norra Tyresö Centrum byggs ut, att bli ännu mer av en stadsgata med bebyggelse direkt anslutande till gaturummet. Då stråket är smalt i detta parti finns begränsade ytor för grönska och vegetation. De begränsade ytorna medför att partiet är svagt ur ett ekologiskt perspektiv. Säkerheten för gående och cyklister är även delvis bristande längs denna del av stråket.

I anslutning till Tyresövallen och Tyresö centrum planeras för den nya stadsdelen, Norra Tyresö Centrum, som planeras i en tät kvartersstruktur. Bebyggelsen vid såväl Järnet 7 som i Norra Tyresö Centrum kommer att placeras i direkt anslutning till Bollmora allé, vilket gör att det fysiska utrymmet längs med stråket i framtiden kommer att minska och snarare utgöras av en stadsgata.

Söder om cirkulationsplatsen får stråket en mer lummig karaktär med en etablerad allé av lind och lönn på båda sidor av Bollmora allé. I en kortare del av stråket kantas gatan av gång- och cykelbanor på båda sidor, varpå den övergår i att bara löpa utmed gatan västra sida. Österut breder stora parkeringsytor ut sig för besökare till Tyresövallen och Tyresö centrum. I väster kantas stråket av en skogsdunge upp i slänten till det intilliggande bostadsområdet Björkbacken.

ur "Wättingestråket, Strategier för att utveckla ekologiska och sociala värden, Ekologigruppen november 2015"

"Wättingestråket 'tar slut' vid centrum och det är ingen naturlig fortsättning ner mot Nackareservatet."

Citat från den tidiga medborgardialogen

Gångväg parallellt med Bollmora allé i höjd med Tyresövallen

Cirkulationsplatsen där Björkbacksvägen möter Bollmora allé

Närmre Tyresö centrum minskar mängden gröna ytor och växtlighet

